

אז תבאנה שתיים נשים זנות

ההפטרה הגדירה והתעלומה הנשגבה: משפט שלמה

The rarest of Haftarot and the Elusive Mystery of Shelomo's Judgment

(1) מ"א ג, א-כח

(א) ויתחתן שלמה את פרעה מלך מצרים ויקח את בת פרעה וביאה אל עיר דוד עד בלתו לבנות את ביתו ואת בית ה' ואת חומת ירושלים סביב: (ב) רק העם מופתים בפמות כי לא נבנה בית לשם ה' עד הימים ההם:

(ג) ויאהב שלמה את ה' ללכת בחקות דוד אביו רק בפמות הוא מופת ומקטיר: (ד) וילך המלך גבענה לזבח שם כי היא הבמה הגדולה אלף עלות יעלה שלמה על המזבח ההוא: (ה) בגבעון נראה ה' אל שלמה בחלום הלילה ויאמר אלהים שאל מה אתה לך: (ו) ויאמר שלמה אתה עשית עמי עבדך דוד אבי חסד גדול כאשר הלך לפניך באמת ובצדקה ובישרת לבב עמך ותשמר לו את החסד הגדול הזה ותתן לו בן ישב על כסאו כיום הזה: (ז) ועתה ה' אלהי אתה המלכת את עבדך תחת דוד אבי ואנכי נער קטן לא אדע צאת ובא: (ח) ועבדך בתוך עמך אשר בחרת עסדך אשר לא ימנה ולא יספר מרב: (ט) ונתת לעבדך לב שמע לשפט את עמך להבין בין טוב לרע כי מי יוכל לשפט את עמך הכבד הזה: (י) ויטיב הדבר בעיני אדני כי שאל שלמה את הדבר הזה: (יא) ויאמר אלהים אליו וען אשר שאלת את הדבר הזה ולא שאלת לך ימים רבים ולא שאלת לך עשר ולא שאלת נפש איביך ושאלת לך הבין לשמע משפט: (יב) הנה עשיתי בדברך הנה נתתי לך לב חכם ונבון אשר כמוך לא יהיה לפניך ואחריו לא יקום כמוך: (יג) וגם אשר לא שאלת נתתי לך גם עשר גם כבוד אשר לא היה כמוך איש במלכים כל ימיו: (יד) ואסו תלך בדרכי לשמוך חקו ומצותי כאשר הלך דוד איביך והארכתי את ימיו: (טו) ויקץ שלמה והנה חלום ויבוא ירושלים ויעמדו לפניו ארון ברית אדני ויעל עלות ויעש שלמים ויעש משתה לכל עבדיו:

(טז) אז תבאנה שתיים נשים זנות אל המלך ותעמדנה לפניו: (יז) ותאמר האשה האחת בי אדני אני והאשה הזאת ישבת בבית אחד ואלד עמה בבית: (יח) ויהי ביום השלישי ללדתי ותלד גם האשה הזאת ואנחנו יחדו איך יוד אתנו בבית זולתי שתיים אנחנו בבית: (יט) וימת בן האשה הזאת לילה אשר שכבה עליו: (כ) ותקם בתוך הלילה ותקח את בני מאצלי ואמתך ישנה ותשכיבהו בחיקה ואת בנה המת השכיבה בחיקי: (כא) ואקם בבקר להיניק את בני והנהמת ואתבונן אליו בבקר והנה לא היה בני אשר ילדתי: (כב) ותאמר האשה האחרת לא כי בני החי ובני המת וזאת אמרת לא כי בנך המת ובני החי ותברנה לפני המלך: (כג) ויאמר המלך זאת אמרת זה בני החי ובני המת וזאת אמרת לא כי בנך המת ובני החי: (כד) ויאמר המלך קחו לירחב ויבאו ויחרב לפני המלך: (כה) ויאמר המלך גזרו את הילד החי לשנים ותנו את החצי לאחת ואת החצי לאחת: (כו) ותאמר האשה אשר בנה החי אל המלך כי נכמרו רחמיה על בנה ותאמרו בי אדני תנו לנו את הילד החי והמת אל תמיתו: וזאת אמרת גם לי גם לך לא יהיה גזרו: (כז) ויען המלך ויאמר תנו לה את הילד החי והמת לא תמיתו היא אמו: (כח) וישמעו כל ישראל את המשפט אשר שפט המלך ויראו מפני המלך כי ראו כי חכמת אלהים בקרבו לעשות משפט:

Questions:

- 1) Why is this the demonstration-case that God has blessed Shelomo with wisdom?
- 2) Why does the text repeat their words – and then Shelomo reiterates them?
- 3) Why does the text then state “they spoke before the king,” i.e. other (untranscribed) words?
- 4) How did Shelomo figure out which mother was telling the truth?
- 5) How did he take the risk with this extreme solution?

Solution proposed by Meiri (Yevamot 17b) based on the Agadah that these women were a mother-in-law and her daughter-in-law. The two women were mother-in-law and daughter-in-law and their husbands had died before having any other children other than these two. The daughter-in-law's son had died within 30 days of being born, which would be considered a **nefel** and would not exempt her from **Yibum**. Therefore the daughter-in-law would have to wait until the mother-in-law's child (her husband's new barely contemporary brother) to reach 13 years old in order to do **Yibum** or **Chalitzah**, and she would remain an **Agunah** until then, unable to get married. Instead, she switched her child with her mother-in-law's child, this way she could be exempt from *Yibum* by having a surviving child (and no *Yavam*). When Shlomo said to cut the baby in half, the daughter-in-law approved of this because it would still allow her to get remarried as there would be no *Yavam*.

Solution proposed by Malbim *ad loc.*

"The other woman said, 'no rather it is my son who is alive and your son who is dead,' and this one says 'no rather it is your son who is dead and my son who is alive.'"

Scripture tells how regarding their words, by one claimant using the language of "*my son is alive and your son is dead*," and the other claimant saying [in] the reverse [order], "*your son is dead and my son is alive*." There is a rule in man's language that he will always give precedence to what is primary and make later what is secondary, and therefore it is reasonable that the woman who was careful to give precedence in her words to *my son is alive*-her main objective is that her son be alive, and the [other woman] who gave precedence to *your son is dead*- her main objective was to say that the dead son was her companion's, but not that her son was the live one. And from this [Solomon] was already able to understand and discern who is his mother